

Josep M. Garrut i Romà (Barcelona, 1915 - 2008)

Carme Torrents i Buxó

(Fundació Jacint Verdaguer)

Destacat historiador i crític d'art que a la dècada de 1960 va impulsar la creació de les cases museu d'Antoni Gaudí a Barcelona i de Jacint Verdaguer a la mateixa ciutat i a Folgueroles.

Josep M. Garrut i Romà va néixer a Barcelona el 12 de desembre de l'any 1915 i hi va morir l'11 de desembre de 2008. Seguint la tradició del seu pare, va iniciar estudis de medicina que va haver d'abandonar arran de l'esclat de la Guerra Civil de l'any 1936, moment en què s'afilià al bàndol republicà.

Un cop acabada la guerra, es llicencià en Filosofia i Lletres per la Universitat de Barcelona i també cursà estudis d'Arts Plàstiques a l'Escola Superior de Belles Arts de Sant Jordi de Barcelona. Va completar la seva formació acadèmica amb estades a la Sorbonne de París, a Munic i a Roma.

A la dècada de 1940 entrà a treballar com a conservador de la secció de gràfics a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona. A la dècada següent, s'incorporà al Museu d'Història de la Ciutat, del qual exercí primer com a sotsdirector i després fou director durant nou anys. En aquesta etapa va esmerçar una dedicació especial a retre memòria a dues de les figures cabdals de la cultura catalana moderna: Antoni Gaudí i Jacint Verdaguer.

Josep M. Garrut amb les seves investigacions i la seva tasca d'activista cultural va contribuir a donar a conèixer l'obra d'Antoni Gaudí arreu d'Europa i en alguns punts d'Amèrica. A través dels Amics de Gaudí propicià la compra de la Casa Museu Gaudí al Parc Güell de la qual fou el director des de l'any 1963 fins a la seva mort.

Paral·lelament a la tasca de reivindicar la memòria de l'arquitecte modernista va contribuir de manera decisiva a preservar espais de memòria per al poeta de la Renaixença, Jacint Verdaguer. La seva

vinculació amb Folgueroles¹ va permetre que fos soci fundador de l'entitat Amics de Verdaguer (1965), que tingués un paper destacat en la creació de la Casa Museu Verdaguer i en fos director de l'any 1967 al 1991. A partir d'aquell any entrà a formar part del Patronat Casa Museu Verdaguer. El 2005 fou nomenat membre honorífic de la Societat Verdaguer i el 2007 entrà a formar part de la Fundació Jacint Verdaguer com a patró d'honor. També participà en la gestació de la creació de la Casa Museu Verdaguer de Vil·la Joana de Vallvidrera de la qual fou director de l'any 1975 al 1982.

La seva inquietud en el camp de la cultura el portà a treballar activament amb diverses entitats culturals com l'Agrupació de pessebristes de Barcelona, Amics dels Museus de Catalunya, Amics de Barcelona Històrica i Monumental, en la Secció d'Història i Art del Centre Excursionista de Catalunya i els Amics de Gaudí.

El 1985 fou nomenat membre numerari de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Art de Sant Jordi on pronuncià el discurs d'ingrés: «L'arqueologia i l'etnografia, motivacions de l'art contemporani: les raons profundes de l'origen de l'art».

L'any 1991 la Generalitat de Catalunya li va concedir la Creu de Sant Jordi. El 12 de desembre de 2005, amb motiu del seu 90è aniversari, l'Ajuntament de Barcelona li féu un homenatge i la seva figura fou glossada per Joan Bassegoda i Nonell i Daniel Giralt-Miracle. L'any 2006, en el marc de la Festa Verdaguer, fou declarat Fill adoptiu del poble de Folgueroles.

La seva trajectòria professional el va portar a col·laborar en diversos diaris i revistes. A part de la seva dedicació per Verdaguer i per Gaudí,² entre les seves publicacions podem destacar investigacions en el camp de la història, de l'art, de la museografia, la crítica d'art i el pessebrisme.

Va mantenir la seva activitat intel·lectual fins al darrer moment, tant és així que el 2006 es va doctorar a la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona amb la tesi *Univers intemporal de Gaudí*.

1. *Josep M. Garrut i Romà. Fill adoptiu del poble de Folgueroles*. Folgueroles: Ajuntament de Folgueroles/Amics de Verdaguer/Casa Museu Verdaguer, 2006.

2. És autor, per exemple, de *Jacint Verdaguer: "Príncep dels poetes catalans"* (Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Delegació de Cultura, 1977) o de diverses guies sobre Gaudí, la Casa-Museu o el Park Güell. Vegeu una petita bibliografia de Garrut al llibret de la nota 1 (p. 4-5).

III Jornades d'Intercanvi Cultural (València, Gandia, Simat de la Valldigna i Sueca, 19-21 d'octubre de 2007)¹

Seguint la línia de les dues edicions anteriors a Mallorca (abril de 2006), Menorca (octubre de 2006), i gràcies als professors de la Universitat de València Vicent Simbor i Rafael Roca, les III Jornades es van poder celebrar de manera molt gratificant, tot vencent les dificultats que s'intuïen quan es va apuntar a Menorca (al final de les II Jornades) la idea de fer aquesta tercera edició.

Coorganitzades per la Societat Verdaguer, la Societat Catalana de Llengua i Literatura, la Càtedra Verdaguer d'Estudis Literaris (UVic) i la Institució de les Lletres Catalanes per la part del Principat, aquestes Jornades comptaren amb el suport inestimable d'una important quantitat d'entitats valencianes: la Universitat Internacional, el CEIC Alfons el Vell i l'Ajuntament de Gandia; l'Ajuntament de Simat de la Valldigna i la Mancomunitat de la Valldigna; el Vicerectorat de Cultura, el Departament de Filologia Catalana i la Càtedra Joan Fuster de la Universitat de València; l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana; l'Ajuntament i la Casa Fuster de Sueca. Una trentena de membres de la Societat Verdaguer i de la Societat Catalana de Llengua i Literatura, la majoria amb acompanyants, hi prengueren part.

La inauguració tingué lloc a l'Aula Magna de la Universitat Vella de València i fou presidida per la vicerectora d'aquella universitat, Dra. Enriqueta Vercher González, amb intervencions d'August Bover, president de la Societat Catalana de Llengua i Literatura, Ricard Torrents, president de la Societat Verdaguer, Ferran Carbó, director de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana i Vicent Simbor, en nom dels organitzadors. Les seves intervencions donaren pas a la primera conferència, a càrrec de Rafael Roca, sobre «Jacint Verdaguer i València», un repàs de la intensa relació del poeta de Folgueroles

1. Les actes de les III Jornades es poden llegir en el primer dossier d'aquest mateix número de l'*Anuari* i les de les IV al tercer. A l'inici de cada dossier hi ha el programa d'actes definitiu.

amb personalitats i institucions culturals valencianes. Dissabte, dia 20, al Palau Ducal de Gandia, el professor Josep Moran dissertà sobre «El bisbe Climent i la llengua» i, al monestir de Santa Maria de la Valldigna, Vicent Simbor presentà el teatre i la paròdia en Josep Bernat i Baldoví. El darrer dia a la Casa Fuster de Sueca, la quarta conferència de les Jornades anà a càrrec de Josep Massot i Muntaner que parlà de l'estreta relació que tingué Joan Fuster amb la revista *Serra d'Or* i, en general, amb Montserrat.

A més de tot això, hi hagué un recorregut, ben documentat per Alfons Llorenç, per la València «fundacional» (les Torres de Serrans, la Seu —amb la tomba d'Ausiàs March— i la Llotja, entre altres) i l'edifici de la Universitat Vella (on es pogué veure l'exposició «Josep Renau Renau (1907-1982): compromís i cultura», la Capella de la Sapiència i el Paraninfo); també es passejà, guiats pels responsables de la Universitat Internacional, per la Gandia borgiana (la Col·legiata de Santa Maria, l'Ajuntament i el Palau Ducal dels Borja); igualment es visità el monestir en reconstrucció de Santa Maria de la Valldigna, que acollia una exposició de Dario Fo i on els assistents foren rebuts pel cicerone Agustí Pasqual, director adjunt de la Fundació Jaume II «el Just»; i finalment, s'anà a Sueca i a la Casa Fuster, amb Víctor Gómez Labrado, coordinador de la Casa, com a guia.

Les III Jornades es tancaren amb un dinar de comiat a la Muntanyeta dels Sants, lloc elevat enmig del parc natural de l'Albufera, on es féu la fotografia de grup que es pot veure a continuació.

Muntanyeta dels Sants (Sueca).

IV Jornades d'Intercanvi Cultural (Eivissa, 10-12 d'octubre de 2008)

Després de les Jornades a València que acabem de repassar, també les IV van posar en contacte societats i institucions del Principat —la Societat Verdaguer, la Societat Catalana de Llengua i Literatura, filial de l'IEC i la Càtedra Verdaguer d'Estudis Literaris—, amb la realitat cultural eivissenca i amb les institucions afins de l'illa. Concretament, de la banda illenca, vam comptar amb la inestimable col·laboració del Consell Insular d'Eivissa i dels ajuntaments d'Eivissa i de Sant Antoni de Portmany. Evidentment, com en totes les Jornades realitzades fins ara, es comptà amb l'indispensable suport econòmic de la Institució de les Lletres Catalanes.

En aquesta ocasió, a part dels conferenciant i dels responsables organitzatius de l'illa —entre ells, ben especialment, Marià Torres, Felip Cirer, Miquel Costa, responsable de la llibreria-editorial Mediterrània, i Fanny Tur, arxivera municipal d'Eivissa i directora adjunta de l'Institut Ramon Llull per a les Illes Balears—, participaren a les Jornades vint-i-set membres de les entitats convocants del Principat, de les Illes i del País Valencià que en bona part varen viatjar amb acompanyants i que feren un total de cinquanta persones. També acompanyà l'expedició el director de la Institució de les Lletres Catalanes, Sr. Oriol Izquierdo.

A través de les quatre conferències acadèmiques, seguides de debat, que anaven a càrrec de Joan Veny i Clar —dialectòleg i lingüista, i catedràtic de filologia catalana de la Universitat de Barcelona—, Felip Cirer i Costa —filòleg i director de l'*Enciclopèdia d'Eivissa i Formentera*—, Marià Torres i Torres —filòleg i conseller de cultura del Consell Insular d'Eivissa— i Joan Mas i Vives —filòleg i professor del departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears—, es va aprofundir en el coneixement de les relacions i/o influències de Jacint Verdaguer i els intel·lectuals de la Renaixença d'Eivissa, especialment en la figura d'Isidor Macabich i Llobet (1883 – 1973), de les característiques especials i particulars del

parlar de l'illa, de la seva cultura popular i de l'escriptor eivissenc del segle XX més representatiu, Marià Villangómez Llobet (1913-2002).

Es van fer, és clar, visites culturals per l'illa que complementaven la part més acadèmica. Així, per exemple, es va visitar el centre històric d'Eivissa ciutat «Dalt vila» (amb el Museu Arqueològic i la Catedral com a peces destacades); també es va anar a Sant Antoni de Portmany i allí Marià Torres explicà als membres de l'expedició els llibres i documents que guarda el seu arxiu parroquial; es van visitar, a més, les parròquies de Sant Miquel de Balansat —lloc on Marià Villangómez va concebre la quasi totalitat de la seva obra i on, per aquest motiu, es va fer una petita lectura poètica a càrrec de Joan Mas i Vives— i de Santa Eulària des Riu, que posseeix el porxo més gran i majestuós de tota l'illa.

Sant Antoni de Portmany.

Des de la Societat donem les gràcies a tots els que han contribuït a fer possibles aquestes dues excel·lents edicions de les Jornades a València i a Eivissa, la III i la IV, que han permès als assistents de viure i gaudir de dos territoris dels Països Catalans no només des d'una perspectiva literària i cultural, sinó també a través de la implicació i l'estima dels que els han acollit a casa seva. A tots els participants, els en queda un bell record.